

Nr 7.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande över motion om utredning i syfte att rationalisera och förbilliga varudistributionen i landet.

I motion nr 339 har herr *Karlsson* i Stuvsta *m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning i syfte att rationalisera och förbilliga varudistributionen i landet.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från priskontrollnämnden, Kooperativa förbundet (KF), Köpmannaförbundet, Grossistförbundet och Landsorganisationen (LO) samt dessutom beretts taga del av yttrande från kommerskollegium, vilket inhämtats av första kammarens andra tillfälliga utskott, till vilket likalydande motion hänvisats.

Priskontrollnämnden redogör för en utredning (SOU 1947:50) enligt vilken antalet sysselsatta inom detalj- och partihandel ökats väsentligt mera än antalet yrkesutövare inom industri och hantverk under åren 1930—1945. Nämnden ifrågasätter om icke distributionsapparaten är alltför arbetskrävande, särskilt som stark brist på arbetskraft råder inom vissa näringsgrenar. Nämnden anser därför frågan om möjligheten att rationalisera och förbilliga distributionsapparaten vara ett väsentligt samhällsekonomiskt problem. Det är enligt nämnden antagligt, att distributionen arbetar med för många och små enheter. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid inrättandet av specialbutiker, där märkesvaror med hög avans försäljas, vilket medför att "kombinerade" butiker gå allt sämre. Sedan nämnden redogjort för de principer, som tillämpas vid prissättningen, och omnämnt pågående undersökningar, slutar nämnden med att förklara sig icke ha något att erinra mot en utredning.

KF framhåller, att samma möjligheter till mekanisering ej föreligga inom distributionen som inom den rena produktionen men att efterfrågan på service ökat. Det är enligt KF naturligt och ofrånkomligt, att distributionens absoluta och relativa kostnader stiga i en expansiv samhällsekonomi, men det är också tydligt, att det finns utrymme för och behov av rationaliseringsåtgärder. KF framhåller vidare, att vår detaljhandelsstatistik är synnerligen bristfällig. En mera omfattande och fortlöpande statistik skulle ge möjlighet till objektiv bedömning av distributionens brister och problem. Även om KF i princip ansluter sig till motionens uppfattning, att behov föreligger av en utredning, finner KF dock tidpunkten nu icke lämplig för en sådan utredning. Transport- och emballagekostnader, delvis en följd av beskattningsåtgärder av tillfällig karaktär, samt det inproduktiva

arbetet i samband med ransoneringarna göra de nuvarande förhållandena långt ifrån normala. KF hänvisar vidare till förslag, som framlagts av butiksstängningssakkunniga, samt till att reviderad livsmedelslagstiftning torde vara att vänta. Rationaliseringsmöjligheterna torde då komma att ökas, varför resultaten av dessa utredningar böra avvaktas. Även resultatet av nyetableringssakkunnigas utredning bör avvaktas. KF hänvisar slutligen till försöken med självbetjäningssystem, vilka kunna leda till icke oväsentlig rationalisering. KF anser därför att utredning bör få tills vidare anstå.

Köpmannaförbundet hänvisar till det forskningsarbete på distributionens område, som utföres inom handelns olika organisationer, men anser icke att en statlig utredning kan förväntas ge ett resultat, som svarar mot kostnaderna. Däremot anser förbundet, att statistiken rörande handeln bör kompletteras med en företagsräkning snarast möjligt.

Grossistförbundet polemiserar mot i motionen gjorda påståenden och slutar med att avstyrka motionen.

LO har inhämtat yttrande från Svenska handelsarbetareförbundet. Detta anför, att distributionsapparaten numera vuxit till sådana dimensioner, att en utredning av distributionens struktur och former i och för sig kan vara motiverad. Med hänsyn till att LO i mars 1947 i skrivelse till regeringen fäst uppmärksamheten på vikten av att förhållandena inom respektive näringsgrenar kartlades och att förbundet i oktober 1947 i skrivelse till statsrådet Kock hemställt, att varudistributionens struktur och former måtte förutsättningslöst och allsidigt utredas, anser förbundet att ytterligare anhållan om utredning är överflödig. LO ansluter sig till vad förbundet anført.

Kommerskollegium hänvisar till de insatser, som redan gjorts av branschorganisationerna, och anser, att den fria konkurrensen mellan företagen innefattar det bästa korrektivet mot bristande rationalisering, även om understundom inom näringslivet förekomma avtal, som ligga hindrande i vägen för det enskilda företags rationalisering. Kollegium betvivlar emellertid, att statlig utredning skulle vara ändamålsenlig.

Utskottet finner i likhet med flertalet hörda myndigheter och organisationer, att kostnaderna för varornas distribution numera vuxit till sådan storlek, att frågan om distributionens rationella ordnande bör uppmärksammas. Framför allt synes det utskottet, som om den statistik rörande handeln, som utarbetas, är alltför ofullständig för att kunna ge säkra hållpunkter för frågans rätta bedömande. Den synes därför böra utvidgas och kompletteras.

Såsom i yttrandena framhållits ha från Handelsarbetareförbundet och Landsorganisationen inlämnats skrivelser till regeringen med anhållan om utredning av de spörsmål, som i motionen beröras. Frågan har således redan underställts regeringens prövning, och enligt vad utskottet inhämtat

har regeringen sin uppmärksamhet riktad på problemen. Någon särskild riksdagens skrivelse synes därför överflödig.

Utskottet vill vidare framhålla, att enligt dess mening tidpunkten för en utredning just nu förefaller mindre lämplig. Det arbete med ransoneringar och annat, som måst påläggas handeln, har förryckt arbetsförhållandena inom denna näringsgren, varför en utredning, baserad på nu rådande förhållanden, knappast kan ge ett riktigt resultat.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet därför hemställa,

att motion nr 339 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 april 1948.

På utskottets vägnar:

SIGRID EKENDAHL.

Närvarande: fru Ekendahl, herrar Jönsson i Rosshol, Fahlman*, Olsson i Oskarshamn, Malmborg i Stockholm*, fru Sandström, herrar Hjalmarson, Andersson i Ronneby, Hansson i Skegrie och Forsberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.